

Ярмак А. С., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ЕВТАНАЗІЯ: ЗА ЧИ ПРОТИ, СТАН ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Одним із найважливіших прав, яке забезпечує саме фізичне існування людини як біологічної істоти, є право на життя, яке декларується ст. 27 Конституції України, в якій зазначено: «Кожна людина має невід’ємне право на життя» [1]. А стаття 3 Конституції України закріплює положення, згідно з яким людина, її життя та здоров’я, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Ці права та їх гарантії складають зміст і спрямованість діяльності держави. Скасування та обмеження цих прав не допускається, за винятком випадків, що можуть тимчасово встановлюватися в умовах військового та надзвичайного стану.

Стаття 52 Основ законодавства про охорону здоров’я України передбачає, що медичні працівники зобов’язані надавати допомогу у повному обсязі хворому, який знаходиться у критичному для життя стані. Пункт 2 ст. 52 забороняє пасивну евтаназію, а п. 3 ст. 52 забороняє й активну евтаназію, де зазначається, що медичним працівникам «забороняється здійснення еутаназії – навмисного прискорення смерті або умертвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань» [2].

Заборона евтаназії також передбачена ч. 4 ст. 281 ЦК України, де зазначається, що задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя – забороняється [3].

Евтаназією є умисні дії чи бездіяльність медичних працівників, які здійснюються ними за наявності письмово оформленого клопотання пацієнта, який перебуває у стані, коли усвідомлює значення своїх дій і може керувати ними, з дотриманням законодавчо встановлених умов, з метою припинення його фізичних, психологічних і моральних страждань, у результаті яких реалізується право на гідну смерть.

Постає питання: чи є у невиліковно хворої людини право самою розпоряджатися своїм життям, право на евтаназію, саме так у літературі називається навмисне прискорення смерті або умертвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань. Цей термін вживається у ст. 52 Основ законодавства України про охорону здоров’я. Отже, його вживання у наукових дослідженнях набуло легального статусу.

Сьогодні питання щодо можливості застосування евтаназії залишається відкритим. У більшості держав світу евтаназія або не передбачена законом, або заборонена ним. Найпершою країною, яка визнала евтаназію, були Нідерланди.

Також евтаназія була легалізована в Бельгії у 2002 році. В бельгійських аптеках навіть з'явилися спеціальні прибори для евтаназії. За законом Бельгії евтаназія може бути застосована щодо людини, якій виповнилося 18 років, і яка страждає невиліковним захворюванням.

Перший у світі Закон «Про право людини на смерть» було прийнято у 1977 р. у штаті Каліфорнія (США).

У Верховній Раді України розглядалося питання евтаназії, але обурення духовенства не дозволило утвердити його. На сьогодні евтаназія в Україні заборонена законом. Про це йдеться у ст. 52 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Легалізація евтаназії призвела б до неприпустимого тиску щодо деяких інвалідів, престарілих і невиліковно хворих осіб, які б хотіли ще пожити, але водночас не хочуть бути «марним і тяжким тягарем» для суспільства.

Складно буде встановити добровільність ухвалення рішення. І навіть у тому випадку, коли добровільна згода пацієнта є очевидною, завжди існує ймовірність того, що хворий може переглянути своє рішення тоді, коли розпочата процедура позбавлення життя уже викличе незворотні зміни у його організмі.

Процедура евтаназії може полегшити вчинення злочинів шляхом застосування фізичного або психологічного тиску на пацієнта, підкупу медичного персоналу, зловживання посадовим положенням, шахрайства тощо [4].

Отже питання евтаназії сприймається неоднозначно. З однієї сторони, застосування евтаназії забезпечує право людини на самостійне розпорядження своїм життям, а також гуманність, яка дозволяє не терпіти нестерпні страждання, високої позитивної оцінки заслуговує повага до волі людини, що бажає своїм відходом із життя зняти моральний і фінансовий тягар із близьких людей.

З іншого боку, евтаназія паралізувала б науковий прогрес, адже якщо евтаназія буде дозволена законодавцем, то медичному персоналові не доведеться відшукувати нові методи полегшення страждання хворого, ученим-біологам і генетикам не доведеться винаходити нові засоби боротьби з раком, СНІДом та іншими тяжкими хворобами.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 26.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Грищук В. Евтаназія: кримінально-правові проблеми / В. Грищук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=321>